

BELLEK MÜZESİ

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

MUSTAFA ASIM HAYRULLAHOĞLU

1948 doğumlu Mustafa Asım Hayrulloğlu'nu İstanbul Emniyet Müdürlüğü görevlileri Türkiye Komünist Partisi (TKP) üyesi olarak aranan şahıslardan olduğu iddiası ile 14.11.1982 tarihinde İstanbul Aksaray'da gözaltına aldılar ve Gayrettepe'de bulunan İstanbul Emniyet Müdürlüğü 1. Şube'ye götürdüler. Emniyet Müdürlüğü görevlileri Mustafa Asım Hayrulloğlu'nu, 16.11.1982 tarihinde "rahatsızlandığı iddiası ile" Haydarpaşa Askeri Hastanesi'ne götürdüler. Hastane Nöbetçi doktoru düzenlediği tutanakta Mustafa Asım Hayrulloğlu'nun "hastaneye getirildiğinde ölmüş olduğu" tespitini yaptı.

1. İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı'nın talimatı üzerine İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı hastanenin "şüpheli ölüm" kaydı üzerine 1982/2681 sayılı dosyası soruşturma başlattı. Askeri Savcılık asker ve polislerden oluşan 12 kişinin ifadelerini aldı.

Adli Tıp İhtisas Kurulu'nun 01.02.1984 tarihli Raporu; "...kişinin vücudunun muhtelif yerlerinde olmak üzere müessir file maruz kaldığının travmatik delillerinin bulunduğu bu bulguların tamamının kişinin yakalanması sırasında, yere düşmesi, arabaya çarpması esnasında meydana gelebileceği, ancak bir kısmının husulünün mümkün görüldüğü...ölümün geniş ekimozların yarattığı sekonder travma şoku ve boyuna yapılan tazyike bağlı mekanik asfiksionun müşterek tesisi ile gelişen solunum ve dolaşım yetmezliğinden meydana geldiği oy birliği ile mütalaa olunur. "Şeklinde dir.

2. Soruşturma sonunda Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı 1982/101 Karar sayılı iddianame ile 27.02.1984 tarihinde Ümit BAVBEK (Baş komiser; Nüfus Cüzdan Suretine göre BAVBEK olan soyadı, Gerekçeli Karar'da BAYBEK, Savcılık İddianamesinde BAĞBEK, Savcılık Mütalaaasında ise BAVBEK olarak geçmektedir), Mehmet Yetiş (Komiser), Orhan Yaman (Komiser muavini), Ali Can Özgenler (Emniyet amiri müdür muavini) ve Engin Devren (asteğmen; bazı yerlerde ERGIN olarak geçmekte) hakkında kötü muamele sonucu kasti aşan ölüme sebebiyet vermek suçundan CEZALANDIRILMALARI İSTEMİYLE dava açtı.

Askeri Savcılık aynı tarihli ve numaralı Karar ile İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nde görevli olan şüphelilerden Seyfettin Bodur, İbrahim Yıldırım, İrfan Topçu, Hasan Akgül, Yılmaz Hemen, Aydoğan Canbay ve Celal Demirtaş hakkında ise KOVUŞTURMAYA YER OLMADIĞI kararı verdi

3. İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 No'lu Askeri Mahkemesi'nin 1984/120 E. Sayılı dosyası ile yargılama başladı.

4. Yargılama aşamasında tüm sanıklar özetle, kendilerinin Hayrulloğlu'na işkence yapmadıklarını, Hayrulloğlu'nun yakalanma sırasında kaçmaya çalışırken yere düştüğünü, bu düşme nedeniyle vücudunda birtakım yaralanmaların olduğunu, gözaltında olduğu sırada da oturduğu bambu koltuğun iplerini sökerek Hayrulloğlu'nun kendini boğmaya çalıştığını, belirterek savunma yaptılar.

5. Yargılamada sırasında dinlenen tanıklardan R.A ifadesinde özetle; otuz üç gün kadar gözetimde kaldığını...bu sırada yandaki odadan gelen sesleri duyduğunu 'söyleyeceksin kabul edeceksin şimdiye kadar TKP'li olup da konuşturmadığımız olmadı' şeklinde konuşmalar duyduğunu, aynı gün sevk evraklarının tamamlanıp sevk için koridora çıkarıldığında 1.75 boylarında kumral bir kişinin koridorlarda sürüklenerek odaya götürülürken gördüğünü, bu odada yine soruşturma için nezarete alınmış ismi N.K.C. olan bir şahsın da bulunduğunu, belirtti.

BELLEK MÜZESİ

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

Tanık N.K.C ise mahkemede verdiği ifadesinde özetle; siyasi şubede gözetimdayken 15 Kasım 1982 akşamı odada sol kolu kalorifere kelepçeli şekilde ve gözü kapalı beklerken, yarı baygın bir vaziyette bir şahsı yanına getirdiklerini, onun kolunu kendi koluna kelepçelediklerini, bu şahsa bakmasını söylediklerini, adını sorduğunda konuşmadığını, sürekli terlediğini, göğüs kısmında darbe izi olduğunu, nefes alamadığını, ara sıra polislerin gelip doktora göndeririz rahat edersin dediklerini, sabaha karşı bir ara daldığını, uyandığında ölmüş olduğunu gördüğünü, bu sırada polislerin geldiğini ve ölmüş olduğunu gördüklerini, kendi gözünün kapalı olduğu gibi maktulün gözünün de bantlı olduğunu, kendisini de o gün sevk ettiklerini, bu olaydan bahsetmemesi için polislerin kendisini tehdit ettiklerini, gece 01.00 sıralarında polislerden kolonya istediğinde gözünü açmaya müsaade ettiklerini, bu sırada ölen şahsı gördüğünü, göğsündeki yarayı da bu esnada gördüğünü, belirtti. Mahkemenin talebi üzerine dosyaya Adli Tıp Kurumu 1 Mayıs 1985 ve 11 Ekim 1985 tarihli iki rapor sundu.

6. Aile vekilleri Dr. Gencay Gürsoy'dan ölüm ile ilgili Tıbbi Görüş sunmasını talep etti. Dr. Gencay Gürsoy'un 27 Mart 1986 tarihli Tıbbi Mütalaa'sı; "...3. Otopsi Raporunda belirtilen bulgulardan, her iki ayak tabanında 'yumuşak doku içindeki taze ekimozların' oluşmasının bir tek tıbbi açıklaması olabilir, o da bunların ayak tabanlarına vurma sonucu meydana geldiğidir.

4. Otopsi raporunda tanımlanan skrotum ve penis üzerindeki 'koyu renk' ekimozlar, elektrik verilmesi sonucu ortaya çıkan yüzeysel lezyonlarını düşündürmektedir. 5. Otopsi Raporunda tanımlanan 'her iki kol pazı bölümünde adale eksenine dik olan 5 cm. eninde kenarları düzgün ekimozlar, kolların pazubent ya da benzeri bir şeyle uzunca bir süre sıkıldığını ya da vücudun askıya alındığını akla getirmektedir. 6. Otopsi Raporunda tanımlanan troid ve hyoid kemik kırıkları kaza, çarpma, düşme ya da 1.5.1985 tarihli Adli Tıp İhtisas Kurulu Mütalaa'sında belirtilen 'şahsın bambu bir koltukta oturduğu sırada, koltuk kenarındaki plastik bir ipi sökerek kendisini boğmaya tevessül etmesi' ile açıklanamaz. Bu lezyonlar ancak boğazın sıkılması sonucu meydana gelebilir." şeklindedir.

7. Yargılama sonucunda Adli Tıp Kurumu raporları ve yakalama anı olgu ve anlatımlarına dayanılarak Sıkıyönetim 1. Ordu Komutanlığı 2 No'lu Askeri Mahkemesi 01.04.1986 tarihinde 1986/11 E. (1984/120) Ve 1986/79 K. No'lu ilam ile sanıklar Ümit Bavbek, Mehmet Yetiş ve Orhan Yaman'ın "katil kastı olmaksızın müessir fiili sonucu ölümüne sebebiyet vermekten ve sanıkların öldürme eylemini işkence yapmak suretiyle işlemeleri nedeniyle" oy çokluğu ile 10'AR SENE SEKİZ'ER AY HAPİS CEZASI İLE CEZALANDIRILMALARINA, Ali Can Özgenler ve Engin Devren'in ise BERAATLERİNE karar verdi.

Karara Mahkeme başkanı Kıdemli Albay Tahsin Ince tüm sanıkların beraat etmeleri yönünde, Hâkim Nuh Çetinkaya ise Engin Devren'in de cezalandırılması yönünde muhalefet serhi, koydu.

8. Kararı veren Hakimlerden Naci Gürkan, Komutanlık Makamı'na 02.04.1986 tarihinde verdiği dilekçe ile karardan sonra telefonla arandığını ve telefonda karısının ve çocuğunun kaçırılıp öldürüleceği yönünde tehdit edilerek kendisine de hakaretler edildiğini bildirdi.

BELLEK MÜZESİ

TARİHSEL ADALET İÇİN BELLEK MÜZESİ

Kararı veren Hakimlerden Nuh Çetinkaya ise, Komutanlık Makamı'na 03.04.1986 tarihinde verdiği dilekçe ile karardan sonra tanımadığı kişiler tarafından birkaç defa telefonla arandığını, telefonda kendisine beyan edilen hususlara anlam veremediğini, Gazeteci Rauf Tamer'in Tercüman Gazetesi'nde yazdığı yazıyı da dilekçesine ekleyerek, bu yazıda kendisinin polislerin cezalandırılmaları yönünde verdiği Karar'dan dolayı hedef gösterildiğini, bildirdi.

9. Karara karşı Askeri Savcı, Sıkıyönetim Komutanı, sanıklar ve Aile vekilleri itiraz etti. İtiraz üzerine Askeri Yargıtay 3. Dairesi 1986/314 E. Ve 1986/288 K. No'lu ilam ile 25.11.1986 tarihinde "sanıkların eylemlerinin ölüme yol açıp açmadığının Adli Tıp Raporlarında tartışılmadığı (eksik inceleme ve araştırma)" sebebiyle BOZULMASINA karar verdi.

10. Aile vekillerinin dilekçesine göre Bozma sonrası yapılan yargılamada Mahkeme Adli Tıp Kurumundan tekrar rapor istedi ve yargılama sonunda değişen Mahkeme heyeti ve değişen ATK raporuyla birlikte Mahkeme 04.05.1988 tarihinde tüm sanıklar hakkında BERAAT kararı verdi.

11. Mahkemenin tüm sanıklar hakkında verdiği Beraat kararına karşı Aile vekilleri itiraz etti. İtiraz üzerine Askeri Yargıtay 17.01.1989 tarihinde "3 sanık polisin suçunun sabit olması gözetilmeden karar verilmesi" sebebiyle sanıkların aleyhine olacak şekilde kararın BOZULMASINA karar verdi.

12. Bozma kararından sonra yeniden yargılama yapılması için Mahkemesine gelen dosyada Mahkeme 17.03.1989 tarihinde oy çokluğu ile sanıklar hakkında daha önce verdiği Beraat kararında DİRENİLMESİ kararı verdi.

13. Direnme Kararı sonrası Askeri Yargıtay Daireler Kurulu önüne gelen dosyada Kurul 08.06.1989 tarihinde Mahkemenin tüm polis memurları hakkında verdiği BERAAT Kararının ONANMASINA karar verdi.